

Bo Giertz: VIISI PAAVALIN KIRJETTÄ

SLEY-kirjat 1981. (Julkaistaan kustantajan luvalla)

Paavalin kirje galatalaisille

Johdanto

“Galatalaiset” on kelttien kreikankielinen nimi. Kyseessä on siis sama kansa, jota roomalaiset sanoivat gallialaisiksi. Kelttiläisiä heimoja oli vaeltanut Välimerta kohti aina 400-luvulta eKr. lähtien. Vuonna 387 eKr. he olivat polttaneet Rooman ja riehuneet runsaan sadan vuoden kuluttua Kreikassa ryöstäen mm. Delfoin. Sitten he olivat ylittäneet Bosporin ja tunkeutuneet Vähään Aasiaan. Siellä he olivat asettuneet asumaan maan keskiosiin nykyisen Ankaran seuduille. Heidän mukaansa maakunta sai nimen Galatia.

Kun roomalaiset alistivat Galatian valtaansa, siitä tuli Rooman valtakunnan provinssi. Uuteen provinssiin liitettiin myös vanhan maakunnan eteläpuolella oleva alue, jossa asui toinen kansa, Lykaonialaiset.

“Galatia” voi siis Paavalin aikana tarkoittaa kahta eri asiaa, joko vanhaa maakuntaa tai uutta, huomattavasti suurempaa provinssia. Tästä syystä me emme voi täysin varmasti tietää, ketä Paavali tarkoittaa kirjoittaessaan ”Galatian seurakunnille”. Provinssin eteläosan halki hän oli näet matkustanut jo ensimmäisellä lähetysmatkallaan. Siellä hän oli perustanut Ikonionin, Lystran ja Derben seurakunnat. Sen jälkeen kerrotaan että hän — toisella ja kolmannella lähetysmatkallaan — kulki Galatian kautta, ja ainakin yhdessä kohdassa (Ap.t. 16:6) tarkoitetaan ilmeisesti vanhaa maakuntaa. ---

Galatalaiskirje on Paavalin vanhimpia säilyneitä kirjeitä. --- Joka tapauksessa kirje on kirjoitettu pari vuosikymmentä Jeesuksen kuoleman jälkeen. Voi olla aiheellista mainita, että Paavalin kirjeet ovat vedenpitävä todiste Jeesuksen historiallisuudesta. Niistä näet käy ilmi, että jo kaksi vuosikymmentä Jeesuksen kuoleman jälkeen on tehty vilkasta lähetystyötä Vähässä Aasiassa, Kreikassa ja Roomassa siis alueilla joilla oli suuria juutalaisia siirtokuntia. Niiden asukkailla oli kiinteät yhteydet Jerusalemiin. Monet matkustivat sinne suurten juhlien aikaan. Toisilla oli siellä sukulaisia ja tuttavuuksia. Jerusalemin tapahtumia seurattiin tarkoin. Kun kristityt puhuivat Jeesus Nasaretilaisesta, hänen elämästään ja hänen kuolemastaan, niin tietojen paikkansapitävyys oli helppo tarkistaa. Jos olisi ollut mahdollista osoittaa, ettei Jeesus ollut elänyt, se olisi kyllä tehty vakuuttavasti ja voitonriemuisesti. Mutta aivan ilmeisesti tässä oli kysymys tosiasioista, joita kukaan ei voinut kieltää. Kiistaa käytiin vain siitä, oliko tämä Jeesus Nasaretilainen todella Jumalan lähettämä Messias.

Galatalaiskirje on niitä kirjeitä, joihin Paavali on todella paneutunut koko sydämeästään. Se on syvästi henkilökohtainen ja täynnä sellaista intoa, jota vain elintärkeät kysymykset voivat pitää yllä. Kirjeessä esille tuleva kysymys on ratkaiseva kaiken aidon kristillisyyden kannalta. Sillä kohdalla on yhä vielä vedenjakaja, joka erottaa toisistaan aidon evankeliumin ja sen väärennöksen, joka ei enää ole evankeliumi.

Kirjeen otsikko ja tervehdys

1:1-5

Paavali aloittaa kirjeensä omalla nimellään. Se ei johdu itsekeskeisyydestä, vaan kuuluu antiikin ajan kirjeenkirjoittamistapaan. Ensin on lähettäjän nimi, johon toisinaan — kuten tässäkin — liittyy esittäytyminen. Myöhemmästä tekstistä käy heti ilmi, miksi Paavali heti korostaa sitä, että hän on apostoli eli valtuutettu asiamies, joka on Jumalan eikä ihmisten lähettämä. Samoin tulee selviämään, miksi apostoli jo tässä alleviivaa sitä mikä on Kristuksen pelastustyön pääasia: että hän on kuolemallaan tehnyt meidät vapaiksi.

Kirjeen kirjoittamisen aihe: galatalaiset ovat kääntymässä pois evankeliumista

1:6-10

Sitten Paavali räjähtää. Yleensä hän aloittaa kiitoksella eikä unohda puhua siitä, miten paljon iloa hänellä on ollut niistä, joille hän kirjoittaa. Mutta nyt hänellä ei ole mitään syytä iloita. Hän on järkyttynyt ja kiihdyksissään. Hän kirjoittaa, tai oikeastaan sanelee, sellaisella innolla ja kiihkeydellä, että se värähtelee läpi koko kirjeen. On tapahtunut hirvittävää. Hänen on varoitettava ja huudettava aivan kuin joku olisi pimeässä kulkemassa jyrkännettä kohti. Hänen galatalaisensa ovat kääntyneet pois evankeliumista!

He eivät ole palanneet pakanuuteen. He eivät myöskään ole syyllistyneet karkeisiin moraalisiin rikkeisiin. He pitävät edelleenkin itseään hyvinä kristittyinä — jopa **parempina** kristittyinä: he ovat ankarampia ja vaativat itseltään enemmän. Ja kuitenkin **kaikki** on hukassa ellei Paavali saa heitä järkiinsä.

Tämä on Galatalaiskirjeen varsinainen sanoma. Se käsittelee ongelmaa, joka on kaikkina aikoina yhtä ajankohtainen. Se, mitä tapahtui Galatian seurakunnissa, toistuu jatkuvasti.

Mitä oli tapahtunut?

Oli tullut ankaria lainopettajia, varmaankin juutalaiskristittyjä, jotka olivat tahtoneet parannella evankeliumia. Totta kai meidän pitää uskoa Jeesukseen Kristukseen, mutta meidän täytyy **myös**... Niin asetettiin pelastukselle uusia ehtoja, joiden ytimenä oli, että meidän täytyy **tehdä** jotakin. He julistivat muuta pelastustietä kuin evankeliumin ilmoittamaa. He panivat pelastukselle ja oikeudelle kristityn nimeen ja Jumalan lapseuteen perustuksen, joka oli jotakin muuta kuin usko Jeesukseen Kristukseen.

Paavali aloittaa siksi toteamalla, että on vain yksi evankeliumi. Hän esittää asiansa leppymättömän ankarasti, niin jyrkästi ja painokkaasti kuin suinkin voi. Jumalan valtakunnassa ei ole moniarvoisuutta. Kun on kysymys meidän pelastuksestamme, on olemassa vain yksi suuri totuus. Jos siihen lisätään jotakin tai jos siitä otetaan jotakin pois, niin evankeliumi ei enää ole pelastava evankeliumi. Silloin ihmiset johdetaan turmioon — ja joudutaan itse tuomion alaisiksi.

Vastustajat olivat nähtävästi koettaneet murentaa galatalaisten luottamusta Paavaliin sanomalla, ettei tämä ollut yksi ”niistä kahdestatoista”. Hän oli enintään Pietarin ja muiden apostolien oppilas. Oli myös sanottu, että Paavali yritti mielistellä pakanoita. Hän tavoitteli muka suosiota ja saarnasi siitä syystä pelastustietä, joka oli mukavampi kuin ankara lainkuuliaisuus.

Paavali ottaa ensiksi esille jälkimmäisen syytöksen. Hän osoittaa ettei hän todellakaan pelkää erimielisyyksiin joutumista. Hän tietää, että hänen tehtävänsä on puolustaa totuutta, jonka on tultava esille, maksoi mitä maksoi.

Paavali on Kristuksen apostoli, jolle on uskottu Kristuksen evankeliumi

1:11-24

Nyt Paavali ryhtyy todistamaan, että hän on todella Kristuksen itsensä kutsuma apostoli ja että hän on saanut evankeliuminsa suoraan Kristukselta. Hän tarkoittaa tässä varsinaista evankeliumin perustotuutta, joka nyt oli kiistanalaisena: että pelastus riippuu uskosta. Kaiken, mitä Paavali tiesi Jeesuksen elämästä, hänen teoistaan ja hänen sanoistaan, hän oli tietysti kuten muutkin kristityt — oppinut niiltä, jotka ”alusta asti ovat omin silmin ne nähneet ja olleet sanan palvelijoita” (Luuk.1:2). Alusta asti oli ollut olemassa sellaista, mikä ”ilmoitettiin” ja ”saatiin”, kun sanomaa Jeesuksesta Kristuksesta vietiin maailmaan. Paavali tarkoittaa tätä kiinteäksi muodostunutta traditiota esim. kun hän sanoo: ”Minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille tiedoksi antanut” (1 Kor.11:23).

Mutta tässä oli kysymys ytimeästä — siitä, että Kristuksen ristinkuolema merkitsi täydellisen anteeksiantamuksen mahdollisuutta jokaiselle syntiselle, myös suurimmalle (sellaisellekin kuin Paavalille, seurakunnan vainoojalle).

Paavali kertoo siis, kuinka hän kääntyi. Hän korostaa, että hän **ei** ole vain apostolien oppilas. Kristus on todella ilmestynyt hänelle ja antanut hänelle tiedon totuudesta. Hänen velvollisuutensa on nyt viedä tätä tietoa eteenpäin. Hän on erotettu äidin kohdusta saakka (niin kuin profeetta Jeremia!) ja kutsuttu (niin kuin profeetta Jesaja!). Jumala on ilmaissut Poikansa **hänessä** ja ottanut hänet hallintaansa. Hän nyt Kristuksen palvelija tai orja, kuten vastaava kreikankielen sana olisi oikeastaan käännettävä. Toiset apostolit eivät ole häntä kouluttaneet eivätkä lähettäneet. Siksi hän kertoo yksityiskohtaisesti, kuinka vähän hän on ollut tekemisissä heidän kanssaan ja Jerusalemin seurakunnan kanssa.

Luukas on kertonut samoista tapahtumista toisesta näkökulmasta katsottuna Apostolien tekojen 9. luvussa. Kuten Raamatun kertomukset usein, nämäkin ovat toisistaan riippumattomia eikä niitä voi ilman muuta yhdistää yhtenäiseksi kuvaukseksi tapahtumien kulusta. Luther tekee Galatatalaiskirjeen selityksessään pilaa kirkkoisä Hieronymuksesta, joka on ankarasti ahertanut tällaisten kysymysten parissa. Hän sanoo: ”Hieronymus näkee asiasta paljon vaivaa ja sanoo, että Luukas Apostolien teoissa ei kerro mitään Paavalin matkasta Arabiaan, ikään kuin olisi välttämätöntä erikseen kertoa jokaisen päivän teoista ja toimista sehän on mahdotonta. Riittää, kun meillä on katkelmia sekä eräänlainen yleiskatsaus niistä kertomuksista jotka voivat olla meille esimerkiksi ja opetuksiksi.”

Toiset apostolit ovat vahvistaneet Paavalin evankeliumin

2:1—10

Paavali kertoo nyt siitä Jerusalemin matkasta, jonka yhteydessä hän sai juhlallisen vahvistuksen sille, että hänen julistamansa evankeliumi oli oikeaa evankeliumia. Hän korostaa, että Tiitus, joka oli mukana matkalla, hyväksyttiin, vaikka häntä ei ollut ympärileikattu. Vaatimus, että pakanakristityt oli ympärileikattava, osoittautui siis vääräksi. Paavali ei epäröi nimittää sen esittäjiä ”valheveljiksi”. Hän ei hyväksy heidän kristinuskoaan. He esiintyvät samalla tavalla kuin tekojen opin edustajat ovat kaikkina aikoina esiintyneet. He vakoilivat saadakseen selville, mitä heidän vapaammat veljensä nyt tekivät — tiedottaakseen asiasta Jaakobille siinä toivossa, että tämä puuttuisi asiaan ja huolehtisi tekojen opin mukaisten tapojen noudattamisesta kaikkialla.

Paavali korostaa, ettei hän ole antanut heille tuumaakaan periksi. Muutenhan hän oli valmis joustamaan ja voi olla juutalaisille juutalainen ja kreikkalaisille kreikkalainen. Mutta tässä tapauksessa hän piti jyrkästi kiinni kannastaan. Nyt oli kyseessä evankeliumin totuus, se perustava uskonkohta, jonka varassa kirkko seisoo tai kaatuu (”*articulus stantis et cadentis ecclesiae*”) Tässä asiassa ei voinut antaa periksi.

On olemassa tapoja, joita sinänsä kyllä sopii kernaasti noudattaa ja jotka voivat olla hyödyllisiä (esim. paastoaminen, tiettyjen juhlapäivien huomioonottaminen, se, että pappisvihkimyksen toimittaa aina piispa, alkoholipitoisista juomista pidättäytyminen). Mutta jos joku tekee tällaisista asioista oikean kristillisyyden ehtoja ja julistaa, ettei kristillistä yhteyttä voi olla ennen kuin se ja se ehto on täytetty, niin silloin on sanottava ”ei”. Silloin on evankeliumin totuus vaakalaudalla. Silloin ollaan ”in statu confessionis”, tilanteessa, jossa on tunnustettava uskoa kieltäytymällä noudattamasta mielivaltaisia vaatimuksia.

Vain yhden asian Paavali joutui Jerusalemissa lupaamaan: hänen ”oli muistaminen köyhiä”. Tällä tarkoitettiin Jerusalemin alkuseurakuntaa. Kristityiksi tulleet olivat usein menettäneet työpaikkansa ja joutuneet sukunsa hylkäämiksi. Se merkitsi antiikissa kaiken sen menettämistä, mitä me nimitämme sosiaalisiksi eduiksi. He olivat itse jakaneet runsaskätisesti omastaan, ja heidän uskonveljensä olivat kuluttaneet varansa. Nyt he olivat suuressa ahdingossa, ja siksi oli päätetty järjestää keräys muissa seurakunnissa. Paavali puhuu siitä paljon kirjeissään.

Riita Pietarin kanssa Antiokiassa

2:11-14

Paavalilla on kuitenkin muutakin kerrottavanaan. Ilmeisesti jotkut juutalaiskristityt eivät olleet hyväksyneet Jerusalemin sopimusta. He eivät pysyneet vaiti, vaan matkustelivat kaikkialla värväämässä kristittyjä puolelleen. Nyt he olivat tulleet myös Galatian seurakuntiin. Paavali ilmoittaa siksi tavanneensa heidät jo aikaisemmin Antiokiassa. Hän

kertoo, mitä hän silloin oli sanonut. Voimme aavistaa hänen kuvauksestaan, millaista salattua pelkoa nuo lain kiivailijat saattoivat herättää. He esiintyivät ratkaisun tehneinä ja kokosydämisinä. He vaativat, että kuuliaisuuden tie oli kuljettava loppuun asti, maksoi mitä maksoi. He antoivat myös ymmärtää, että Jaakob, Jeesuksen oma veli, oli heidän kannallaan. Kävi niin kuin useasti käy. Pietari ei tahtonut saada epäluotettavan mainetta Niinpä hän rikkoi yhteytensä pakanoihin joiden kanssa hän oli aikaisemmin aterioinut — sellaista ei lainkuuliainen juutalainen voinut ajatellakaan.

“Juutalaiset” ja “pakanat” eivät, kuten voimme huomata, ole tässä uskontojen, vaan kansallisuuksien niminä, “Pakanaksi” sanottiin jokaista joka ei ollut juutalainen. Myös pakanakristittyjä voitiin sanoa pakanoiksi, koska he eivät kuuluneet Israelin kansaan. Vastaavasti juutalaiskristittyjä voitiin jatkuvasti nimittää juutalaisiksi erotukseksi samaan seurakuntaan kuuluvista kreikkalaisista.

Vanhurskaus tulee uskon eikä tekojen kautta

2:15—21

Antiokian tapaus tarjoaa Paavalille aiheen toistaa tärkeimmät kohdat siitä, mitä hänellä on sanottavana pelastuskysymyksestä. Emme pysty sanomaan, missä kuvaus Antiokian tapahtumista päättyy. Huomaamattaan Paavali siirtyy puhumaan suoraan galatalaisille. Pääasiahan on, että hän saa heille anotuksi sen, mitä hän sanoi aikaisemmin Pietarille.

Paavali kertoo siis, mitä hän näistä asioista ajattelee. Tosin hän on syntynyt juutalaiseksi ja voisi vedota kaikkeen siihen, mitä lakia noudattavan juutalaisen on lupa lukea ansiokseen. Hän ei ole “pakanasyntinen”. Sellaisinaan hänen maanmiehensä pitivät muiden kansojen jäseniä. Mutta Paavali tietää, että juutalaiset ja pakanat ovat yhtä kaukana Jumalasta ja että kotiin Jumalan luokse on vain yksi ainoa tie, joka on kaikille sama. Juutalaisilla on tosin laki. Mutta se ei auta heitä. “Ei mikään liha tule vanhurskaaksi lain teoista.”

Paavali käyttää tässä Vanhan testamentin ilmaisuja, joita ei ole aivan helppo kääntää. Lain teoilla tarkoitetaan tekoja, joita laki vaatii. Ei siis ole kysymys vain ulkonaisista käskyistä, kuten paasto-, uhri-, sapatti- ja puhdistussäännöksistä, vaan ennen kaikkea oikeamielisyyden, rakkauden, totuudellisuuden ja jumalanpelon vaatimuksista.

Sana ”liha” voi tarkoittaa ruumista tai ihmistä. ”Kaikki liha” on siinä tapauksessa yhtä kuin ”kaikki elävät”, ”kaikki olennot”. Mutta toisinaan — ja erityisesti Uudessa testamentissa — se merkitsee meidän turmeltunutta luontoamme. Tässä kohdassa Paavali tahtoo sanoa, ettei kukaan elävä ihminen, kukaan luotu olento tule kelvolliseksi lain tekojen perusteella. Mutta sanonta sisältää viittauksen siihen, **miksi** me emme kelpaa hyvien tekojen ansiosta: me olemme ”lihallisia”, meissä on jotakin, mikä tekee vastarintaa eikä koskaan alistu Jumalan hallintaan. ”Vanhurskas” taas tässä yhteydessä on ehkä yksinkertaisimmin selitettävissä niin, että se tarkoittaa ”kelvollista”. Kelvollinen jumalan edessä on se, joka täyttää kaiken, mitä Jumala vaatii.

Paavali siis toteaa, että juuri tähän me emme koskaan kykene. Siksi Jumala on avannut meille toisen tien. Hän on antanut Poikansa kuolla meidän syntiemme sovituksi. Jos uskomme Kristukseen, niin kaikki on anteeksiannettu.

Mutta eikö Kristuksesta tule silloin synnin palvelija? Paavali on varmasti saanut kuulla tämän vastaväitteen monta kertaa. Kristuksestahan tulee vain parantumattomien syntisten apuneuvo, puolustus sille, ettei mikään ole niin kuin pitäisi — Ei, Paavali sanoo. Tosin sekä Pietari että Paavali ovat syntisiä, kuten kaikki Kristukseen uskovat. Mutta syntisen ja syntisen välillä on ero. Anteeksiantamus myös vaikuttaa niihin, jotka elävät siinä ja uskovat Kristukseen. He eivät suinkaan ole tietoisia, röyhkeitä käskyjen rikkojia. — **Sellainen** minä olisin, Paavali sanoo, — jos ryhtyisin uudelleen rakentamaan sitä väärää pelastuksen tietä, jonka olen Kristuksen käskystä repinyt maahan!

Siispä — Paavali sanoo — “minä olen lain kautta kuollut pois laista”. Yrittämällä tosissani tulla vanhurskaaksi lain avulla olen saanut oppia sen karvaan läksyn, että se on minulle mahdotonta. Lopputulos on, että laki tuomitsee minut kuolemaan. Siksi olen sanonut hyvästit laille — siinä mielessä, että se olisi tie Jumalan luokse. Nyt olen alkanut uuden elämän — elämän Kristuksessa. Ei pidä luulla, että olisin silti vapaa laista sillä tavoin, että voisin tehdä mitä tahdon. Ei — minä olen ”Kristuksen kanssa ristiinnaulittu”. Olen jättänyt elämäni hänelle. Hän vastaa minusta. Hän elää minussa. Hän on tehnyt minut ruumiinsa jäseneksi, osaksi itseään.

Siispä minä elän uskossa häneen, vaikka vielä elänkin ”lihassa”. Se tarkoittaa: luotuna olentona, samanlaisena kuin muutkin ihmiset, samojen kiusausten ja saman katoavaisuuden alaisena, sama vanha ihminen yhä jäljellä minussa (vaikka ristiinnaulittuna, estettynä tekemästä mitä tahtoo!) Tätä elämää minä elän nyt uskossa siihen Herraan, joka on antanut itsensä uhriksi minun edestäni ja lahjoittanut minulle oikeuden ja mahdollisuuden olla Jumalan lapsi. Tätä suurta tarjousta, tätä Jumalan käsittämätöntä ja sanoinkuvaamatonta armoa minä en saa torjua. Niin tekisin, jos nyt ryhtyisin tuomaan tekojani jumalalle pelastuksen maksuksi. Jos se maksu kelpaisi, niin Kristuksen ei olisi milloinkaan tarvinnut kuolla.

Kokemus osoittaa, että vanhurskaus tulee uskosta

3:1—5

Paavali muistuttaa jälleen, millaista oli, kun galatalaiset saivat kuulla evankeliumin, Kristus kuvattiin heidän silmiensä eteen, niin että he saivat nähdä ristiinnaulitun. (Paavalin tässä käyttämä sana voi myös tarkoittaa suurta, kaikkien nähtäväksi tarkoitettua julistetta.) Usko ristiinnaulittuun Kristukseen toi mukanaan myös Pyhän Hengen. Sen kokemuksen on täytynyt olla väkevä ja selvästi havaittava. Siihen on ehkä liittynyt kielilläpuhumista ja varmasti jonkinlaisia “voimallisia tekoja”, koskapa Paavali kohta viittaa niihin. — Tämä riittää todisteeksi, Paavali sanoo. Voitte itse nähdä, että Hengen saaminen johtui uskosta eikä teoista.

Galatalaiset olivat siis "aloittaneet Hengessä". Se, mitä heidän keskuudessaan oli tapahtunut, oli Jumalan työtä, jonka vain Pyhä Henki voi suorittaa. Päättöisikö nyt kaikki "lihassa", ihmistyönä? Saisiko vanha ihminen uudelleen vallan — omine kelvollisuuksineen ja haluineen tuoda itseään esille? Paavalin mielestä se olisi yhtä paha asia kuin pakanalliseen moraalittomuuteen ja paheellisuuteen päätyminen. Molemmat merkitsevät "lihassa lopettamista", Jumalasta eroon joutumista.

Raamattu opettaa, että vanhurskaus tulee uskosta

3:6—14

Paavali siirtyy nyt kokemuksen antamista todisteista Raamatun opetukseen. Jo Abraham tuli vanhurskaaksi uskon kautta. Paavali on oppinut tämän Raamatusta (1 Moos.15:6). Vanha, lapseton Abraham oli saanut lupauksen, että hänestä tulisi kantaisä kansalle, jonka määrä oli oleva lukematon kuin taivaan tähdet. Se oli mahdotonta. Mutta "Abraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi".

Abraham on Vanhassa testamentissa pelastushistorian ensimmäinen suuri henkilöahmo. Hän joutui jättämään kaiken, jotta voisi kerran tulla siunaukseksi kaikille kansoille. Tämän Jumalan valinnan ja lupauksen merkitys on ratkaiseva. Toisessa yhteydessä (Room. 4) Paavali korostaa, että lupaus annettiin ennen kuin Abraham oli ympärileikattu. Sillä ei siis ollut mitään tekemistä lain kanssa. Se oli pelkkää armoa. Ja Abraham uskoi, vaikka lupauksen toteutuminen näytti aivan mahdottomalta — yhtä mahdottomalta kuin että Jumala voisi herättää Jeesuksen kuolleista (Room. 4:20-25) tai että hän voisi tehdä jumalattoman vanhurskaaksi (Room. 4:5). Mutta juuri tällä tavalla Jumala toimii! Sen hän on osoittanut alusta asti, juuri valitessaan Abrahamin ja tarttuessaan tällä ratkaisevalla tavalla maailmanhistorian kulkuun.

On siis olemassa Jumalan lupaus, jossa alusta asti on ilmoitettu, millä tavalla pelastus annetaan maailmalle. Paavalin mukaan sillä, että lupaus annettiin Abrahamin "siemenelle" — yksikössä eikä monikossa — on erityinen merkitys. Yksikkömuoto viittaa Kristukseen. Toisissa yhteyksissä Paavali osoittaa olevansa hyvin tietoinen siitä, että sana voi tarkoittaa kokonaista kansaa, koko Israelia. Mutta hän on ilmeisesti sitä mieltä että muoto on tässä yhteydessä valittu tarkoituksellisesti.

Raamatun sanaanhan sisältyy usein syvyyksiä, jotka eivät ole luodattavissa ensimmäisellä lukemisella. Juutalaisetkin tiesivät sen, ja Jeesus osoittaa sen meille. Niinpä Paavali tarkoittaa, että sananvalinta tässä kohdassa todistaa Jumalan syvimmästä pelastussuunnitelmasta. Jumala aloitti pelastustyönsä kutsumalla yhden miehen, uskon isän, Abrahamin. Ajan täytyessä pelastustyö tuli jälleen keskittymään yhteen mieheen, Abrahamin jälkeläiseen eli "siemeneseen", Jeesukseen. Ja samalla tavalla kuin Abrahamista tuli suuri kansa, myös Kristus tuli olemaan suunnattoman suuren sukukunnan pää, seurakunnan, joka kokonaisuudessaan on "Abrahamin siementä".

Paavalille on tärkeää, että tämä Jumalan lupaus on kaikkina aikoina hänen pelastustyönsä perustana. Jo alusta alkaen Jumala on luvannut pelastaa jokaisen, joka uskoo. Siksi voidaan vetää raja kaikkien kansojen halki. Se erottaa toisistaan ne jotka "perustautuvat

uskoon” ja ne, jotka ”perustautuvat laintekoihin”. Tavanomainen jako pahoihin ja hyviin, moraalisiin ja moraalittomiin, kunnan ihmisiin ja heittiöihin ei siis päde Jumalan edessä.

Laki ajaa Kristuksen luokse

3:19-29

Miksi me sitten olemme saaneet lain? — Sitä varten, Paavali sanoo — että synti tulisi paljastetuksi. Oli tultava selväksi että synti on lain rikkomista, että se ilmiselvästi sotii Jumalan tahtoa vastaan. Meidän piti tietää, milloin rikomme Jumalaa vastaan, ja oppia tarvitsevamme armoa ja anteeksiantamusta.

Laki ei siis johda meitä Jumalan luokse. Päinvastoin: se telkeää meidät vankilaan, jossa me istumme pahantekijöiksi todettuina. Ennen Kristuksen tuloa laki piti Jumalan kansaa tällaisessa ankarassa kurissa. Laki oli ”kasvattaja” tai pikemminkin ”valvoja” Kreikankielessä puhutaan pedagogista”. Sana tarkoitti alkujaan orjaa, jonka tehtävänä oli seurata ja valvoa lasta. Hänen varustuksenaan oli keppi, jota hänen tuli epäröimättä käyttää, jos vähäisintäkin kurituksen ja ojentamisen aihetta ilmaantui. Laki on tällainen kovaotteinen kurittaja. Mutta Paavali lisää ”Kristukseen”, Kristuksen luokse Jumalan tarkoituksena oli johdattaa Israelin kansa ja koko ihmiskunta Kristuksen luokse. Vieläkin hän käyttää lakia osoittaakseen meille, miksi me tarvitsemme Kristusta.

Laki on siis toissijainen asia apuneuvo jonka tehtävänä on johdattaa uskoon. Paavali korostaa, että se annettiin 430 vuotta Aabrahamin saaman lupauksen jälkeen. Toisessa Mooseksen kirjassa (12:40) sanotaan, että Israelin kansa oli 430 vuotta Egyptissä. Aabrahamin ja Mooseksen välinen aika oli siis vieläkin pitempi. Paavali mainitsee vain summittaisen ajan. Hän ei pyri määrittelemään tarkkaa aikaa (kuten tehdään hakuteoksessa tai historiallisessa esityksessä), vaan ainoastaan osoittamaan, että laki annettiin kauan lupauksen jälkeen. Ajanmäärityksellä ei tässä ole sinänsä merkitystä. Näin on usein Raamatussa olevien ulkonaisia seikkoja koskevien tietojen laita. Niitä ei pidä lukea samalla tavalla kuin hakuteoksen tietoja. Meidän on muistettava jo aikaisemmin siteeraamamme Lutherin sanat: ”Riittää, kun meillä on katkelmia sekä eräänlainen yleiskatsaus niistä kertomuksista, jotka voivat olla meille esimerkiksi ja opetuksiksi.”

Paavali sanoo nyt myös, että laki ”säädettiin enkelien kautta, välimiehen kädellä”. Välimies on Mooses. Siinailla olleita enkeleitä ei mainita meidän Vanhassa testamentissamme, mutta tiedetään, että juutalaiset — jotka mm. vetosivat Septuagintaan, Vanhan testamentin kreikankieliseen käännökseen — edellyttivät enkeleiden olleen mukana. Stefanoskin mainitsee tämän (Apt.7:53). Tässäkin Paavali näkee eron lain ja lupauksen välillä. Lupauksen antoi Jumala yksin. Silloin toimi vain hän. Kukaan ihminen ei voinut vaikuttaa asiaan millään tavoin — kaikki oli pelkkää armoa.

Siinailla tehdyn lain liiton laita oli toinen. Se solmittiin kahden osapuolen, Jumalan ja hänen kansansa, välillä. Kansan edustajana oli välimies, Mooses. Israel otti vastaan lain ja lupasi elää sen mukaisesti. Sillä ehdolla Israel olisi Jumalan kansa. Sen liiton Israel on rikkonut lukemattomat kerrat. Siksi liitto ei kelpaa pelastuksen perustaksi. Mutta lupaus, jonka Jumala antoi Aabrahamille, pysyy voimassa.

Pelastus ei siis tule lain kautta. Päinvastoin: "Raamattu on sulkenut kaikki synnin alle". Raamattu osoittaa meille, että "nyt täällä kaikkeen aivan on synti syöpynyt", kuten laulussa sanotaan. Mikään, mitä me olemme tai teemme, ei ole täydellistä. Se ei vastaa lain esittämää täydellisen rakkauden vaatimusta, jonka mukaan meidän tulee rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistämme niin kuin itseämme. Mutta kun Raamattu vakuuttaa meidät tästä, niin tarkoituksena on saada meidät näkemään ja ymmärtämään, mitä se oikeastaan tahtoo sanoa: "että se, mikä luvattu oli, annettaisiin uskosta Jeesukseen Kristukseen niille, jotka uskovat".

Kristuksen tultua alkoi maailmanhistoriassa aivan uusi ajanjakso. Paavali sanoo, että **usko** tuli. Hän tarkoittaa, että Vapahtaja tuli. Me saamme uskoa Kristukseen ja me **voimme** uskoa häneen, koska myös Pyhä Henki on tuonut meille evankeliumin, **Sanan**, joka luo uskon meidän sydämiimme. Tämän uskon kautta me kaikki tulemme Jumalan lapsiksi "Kristuksessa Jeesuksessa". Tämä on tarkoitettu kirjaimellisesti ymmärrettäväksi. Me olemme Kristuksessa, häneen kiinnitettyjä. Se on tapahtunut kasteessa. Kaikki kastetut ovat pukeutuneet Kristukseen. He ovat hänen sisäänsä suljettuja, he ovat hänen jäseniään, heidät on kiedottu laupeuteen, joka upottaa kaiken anteeksiantamukseen. Heidät on puettu oikeaan hääpukuun, Kristuksen vanhurskauteen. Se peittää ja pyyhkii pois kaiken syyllisyyden. Se saa aikaan, että me voimme ja saamme olla Jumalan rakkaita lapsia — **kun uskomme Kristukseen**.

Usko Kristukseen on siis ratkaiseva rajalinja. Jos olemme ylittäneet sen, olemme Jumalan lapsia ja sellaisina kaikki Jumalalle yhtä rakkaita ja arvokkaita. Kun on kysymys meidän oikeudestamme olla Jumalan lapsia, menettävät kaikki muuten ihmisten kesken voimassa olevat rajalinjat merkityksensä. Ei ole enää kysymys juutalaisesta tai kreikkalaisesta. Kaikkien kansojen ja rotujen kristityt ovat yhtä lähellä Jumalaa. Ei ole enää kysymys orjasta tai vapaasta. Kaikkia elinolosuhteita ja yhteiskuntaluokkia edustavat kristityt ovat yhtä kallisarvoisia Jumalan silmissä.

Ei ole myöskään kysymys miehestä ja naisesta. Paavali sanoo tässä kohdassa alkutekstin mukaan, ettei ole "miestä ja naista", sillä hän viittaa näin Raamatun ensimmäiseen lukuun. Kysymys on siitä, ettei ole "miespuolista ja naispuolista". Kun on puhe pelastuksesta, oikeudesta olla Jumalan lapsi, niin miehet ja naiset — ja lapset! — ovat täysin tasavertaisia.

Se ei merkitse, että Jumalan luoma erilaisuus, kun hän loi ihmisen mieheksi ja naiseksi, olisi kumottu. Niin kauan kuin me elämme maan päällä, on voimassa se sääntö, että "mies liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi". Miehellä ja naisella on osittain myös eri tehtävät, joita Paavali selvittelee lähemmin Efesolaiskirjeen 5. luvussa. Homoseksuaaliset teot Paavali torjuu määrätietoisesti.

Mutta siinä mielessä sukupuoltenvälinen ero on kumottu, että kaikki ovat yhtä Kristuksessa. Me emme ole kaikki samanlaisia. Jumalan luomat eroavuudet pysyvät ennallaan. Mutta me olemme kaikki yhtä arvokkaita, koska kuulumme Kristukselle. Paavali tiivistää ajatuksensa toteamukseen, että me kaikki kuulumme Aabrahamin luvatulle jälkeläiselle. "siemenelle". Olemme hänen sisaruksiaan. Niinpä me myös olemme Aabrahamin jälkeläisiä ja lupauksen perillisiä.

Me, jotka ennen olimme maailman alkeisvoimien orjia, olemme nyt Jumalan lapsia

4:1-11

Ihmiskunnan hengellisessä historiassa on erotettavissa kaksi ajanjaksoa. Niitä voidaan verrata aikaan, jolloin perillinen on holhouksen alainen, ja aikaan, jolloin perintö on hänen omassa hallinnassaan. Täysi-ikäiseksi tuleminen merkitsee perusteellista muutosta. Se muutos tapahtui ihmiskunnan historiassa sinä päivänä, jona Kristus lunasti meidät. Aikaisemmin me olimme "orjuutetut maailman alkeisvoimien alle". Paavalin tässä käyttämä sana tarkoittaa alkuaineita, perussääntöjä ja yleensä sellaista, millä on perustavaa laatua oleva ja suuntaa antava vaikutus. Juutalaisilla tässä asemassa oli laki, pakanoilla taas luonnon ja yhteiskunnan voimat, joiden takana kuviteltiin olevan jumalallisia henkiolentoja: oikeudenmukaisuus, kohtalo, planeetat, suojelushenget, demonit ja paljon muuta.

Paavali tietää, että nämä kaikki kuuluvat yhteen. Jumalan lakia ei ole vain Mooseksen laki. Se on myös kirjoitettu pakanoiden sydämiin. Se kohtaa meidät kaikkialla: Esivalta, valtiovalta, on Jumalan asettama. Jumala on antanut luonnolle lain, josta se ei poikkea (Ps.148:6). Se, joka ei ole Jumalan lapsi, kokee tämän kaiken pakkona. Joka suunnalta tulvii odotuksia ja vaatimuksia. Nykyaikaisia sanontoja käyttäen voimme sanoa, että ihminen tuntee ympäristön taholta tulevan "paineen", hän ei saa häpäistä itseään, "menettää kasvojaan", hänen on pidettävä huoli työstään, hän tietää, mitä ihmiset häneltä odottavat. Samalla hän tuntee sen uhan, joka tulee luonnonvoimien, syöpäsolujen, liikenteessä vallitsevan sattuman taholta, tai ehkä sen uhan, joka muodostuu suhdanne vaihteluista ja työttömäksi jäämisen mahdollisuudesta. Tärkeiden tehtävien ja ratkaisujen edellä voi olla kiusaus tutkia horoskooppia. Ihmehoitomenetelmät, jotka puolittain taikauskoon perustuen lupaavat nuortumista ja terveyttä, ovat houkuttelemassa. Tässä on "maailman alkeisvoimien" orjuutta.

Tästä orjuudesta Kristus on vapauttanut meidät. Hän on tehnyt meidät Jumalan lapsiksi. Kun uskomme, niin voimme sanoa: Abba, Isä. Se on oikeastaan uskomattoman valtavaa. Jeesuksen aikalaiset tyrmistyivät siitä, että hän saattoi käyttää Jumalasta nimitystä "Abba", sanaa, jota pieni lapsi käytti isästään. Jumalahan oli pyhä ja korkea, vaativa ja kiivas. Jeesuksen aseman ainutlaatuisuutta kuvaa se, että hän voi puhutella Jumalaa kuin lapsi isää. Hän **oli** Jumalan Poika. Mutta kaikkein valtavin on, että hän on tehnyt meille mahdolliseksi tulla Jumalan pojiksi ja tyttäriksi, jotka saavat puhutella taivaallista Isäänsä samalla tavalla.

Näin on asia, kun on opittu tuntemaan Jumala — sellaisena kuin Kristus on hänet ilmoittanut. Oikeastaan ei pitäisi sanoa, että me olemme oppineet tuntemaan Jumalan, vaan että me olemme tulleet "Jumalan tuntemiksi". Jumala on tunnistanut omat lapsensa riippumatta siitä, millaisessa kunnossa he ovat, ja tunnustanut heidät omikseen. Hän on tehnyt heille mahdolliseksi päästä syliinsä ilman että hänen puhtautensa ja pyhyytensä tuhoaa heidät.

Nyt Paavali tulee ydinkohtaan. Jos me kerran olemme saaneet tämän ihanan vapauden, oikeuden olla Jumalan lapsia, niin kuinka silloin kukaan voisi olla niin mieletön, että palaisi takaisin maailman kaikkien hämäreiden voimien orjuuteen ja ponnistelemaan ansaitakseen Jumalan armon lain täyttämisen tiellä — tehtävässä, joka on hirvittävä ja mahdoton? Tätähän galatalaiset juuri tavoittelevat. He ovat jo takertuneet paulaan. He ovat alkaneet uskoa määräpäiviin ja -aikoihin. Paavali tarkoittaa ehkä sitä, että he ovat

alkaneet noudattaa juutalaisia juhlapäiviä ja sapattisäädöksiä. Luultavasti he ovat myös ruvenneet seuraamaan astrologien ja heidän laatimiensa horoskooppien neuvoja. Se oli siihen aikaan hyvin tavallista — myös uskonnollisten ja sivistyneiden ihmisten keskuudessa.

Muistakaa, millaista oli ennen, ja selvittäkää itsellenne, mitä on tapahtumassa

4:12-20

Nyt Paavali pyytää: Tulkaa minun kaltaisiksi — Kristuksen vapauttamiksi. Minä voisin elää juutalaisen tavalla, mutta olen teidän vuoksenne näyttänyt, ettei se ole tarpeen. Paavali muistuttaa että hänellä ja galatalaisilla aina ollut hyvä suhde. Saamme tietää, että hän oli ensimmäisen kerran joutunut viipymään heidän luonaan sairauden tähden. Kyseessä oli ilmeisesti jokin ulkomuotoa rumentava vaiva, mahdollisesti silmäsairaus, joka olisi voinut saada Paavalin näyttämään galatalaisista inhottavalta ja vastenmieliseltä. Mutta he kuuntelivat sanaa ja ottivat sen vastaan. Seurauksena oli riemu ja ilo. Mihin se ilo on nyt hävinnyt? Nyt he ovat happamia ja epäluuloisia, ankaria itseään ja arvostelunhaluisia toisiaan kohtaan.

Mutta innokkaitahan nuo lainkiivailijat kuitenkin ovat! Näin joku väittää vastaan. Hehän tarkoittavat meidän parastamme. Mutta Paavali vastaa: Se on huonoa intoa. He tahtovat saartaa ja eristää teidät vain voidakseen säilyttää teidät itsellään. Muutamain lyhyin lausein Paavali kuvaa tässä tyyppillistä lahkoon muodostumista: on intoa ja harrastusta, joka vaikuttaa aidolta, mutta johtaa vain hajaannukseen ja eristäytymiseen.

Voimme havaita, että Paavali on sydämestään mukana asiassaan. On tärkeää panna merkille, ettei hän tässä hyökkää moraalisia hairahduksia la siveettömyyttä vastaan. Hänen tähtäimessään on sen sijaan väärin suuntautunut hurskaus, tekojen oppi, moralismi, usko, jonka mukaan hyvät teot ovat oikea ja välttämätön tie Jumalan luo. Sellainen voi siis olla yhtä vaarallista ja tuhoisaa kuin siveettömyys.

Lain liitto ja lupauksen liitto

4:21- 5:1

Paavali esittää vielä yhden perustelun. Niiden kolmen vuoden aikana, jotka hän vietti Arabiassa hän oli ehkä saanut kuulla, että Siinain vuorella oli siellä sama nimi kuin Hagarilla, Abrahamin orjattarella ja sivuvaimolla. Nyt hän selittää allegorisesti, vertauskuvallisesti, kertomusta Hagarista ja Saarasta. Juutalaiset käyttivät raamatun selityksessään paljon samantapaisia allegorioita, samoin kristillinen kirkko vanhalla ajalla ja keskiajalla. Luther suhtautui niihin epäillen, ja Paavali käyttää niitä hyvin harvoin. Allegorisessa menetelmässä käsitellään historiallista kertomusta vertauksena, jonka eri yksityiskohdat voivat kuvata jotakin aivan muuta kuin mistä kertomus varsinaisesti puhuu. Tällä tavoin Paavali panee Hagarin ja Saaran edustamaan vanhaa ja uutta liittoa ja niiden välistä suurta eroa. Hän käyttää noita naisia ja heidän poikiaan vertauskuvina. Hagarin

lapsi syntyi ”lihan mukaan”, tavallisessa luonnollisessa järjestyksessä kuten muutkin lapset. Lisäksi taas syntyi ”lupauksen voimasta”, siksi, että Jumala oli antanut erityisen lupauksen, joka oli ristiriidassa kaiken sen kanssa, mitä osattiin odottaa, lisäksi kautta Jumala oli jatkava Aabrahamista aloittamaansa työtä, joka sitten johti Jumalan kansan syntymiseen ja lopulta koko maailman pelastukseen. Lisäksi oli Jumalan pelastussuunnitelman eteenpäinviejiä ja pelastustyön välikappale — aivan samoin kuin Kristuksen kirkko, joka on uusi Israel ja taivaallinen Jerusalem.

Ensimmäisen Mooseksen kirjan 21. luvussa kerrotaan, että Ismael, Hagarin poika, joka oli useita vuosia lisäkiä vanhempi, joutui Saaran epäsuosioon. Saara pyysi Abrahamia ajamaan Hagarin ja hänen poikansa pois, ettei Ismael saisi periä yhdessä lisäksi kanssa. ”Aabraham pahastui suuresti tästä puheesta” — mutta Jumala lupasi huolehtia Hagarista ja Ismaelistä ja tehdä Pojasta suuren kansan kantaisän. Silloin Aabraham lähetti heidät pois. Paavalille oli tärkeää, että lisäksi, vapaan vaimon lapsi, oli uskonvanhurskautta koskevan Jumalan lupauksen perillinen. Siksi hän on uuden liiton vertauskuva. Me emme ole orjuuteen syntyneitä, vaan lupauksen lapsia.

Paavali löytää toisenkin rinnakkaisuuden. Ismael vainosi lisäksi. Maininta voi viitata siihen tapaukseen, joka sai Saaran närkästymään. Hänen kerrotaan nähneen Ismaelin ”ilvehtivän”, mikä voi merkitä että tämä pilkkasi ja kiusasi lisäksi. Mutta Paavalin mielessä saattaa myös olla se, että Ismaelin jälkeläiset olivat erämaaheimoja — myös midianilaiset kuuluivat heihin — ja pitkän aikaa Israelin vitsauksena käydessään ryöstöretkillä rannikkoseudulla.

Paavali muistuttaa, että asianlaita on sama yhä vielä. Vanha Israel vainoaa uutta. On muistettava, että juutalaisuus oli noina aikoina voimatekijä, jonkinlainen ”maailmankirkko”, jolla oli synagogia ja lähetystyötä miltei kaikkialla Rooman valtakunnassa, kun taas kristityt olivat vainottu vähemmistö. Mutta tälle vähemmistölle kuuluu nyt Paavalin sanojen mukaan Jumalan lupaus. Siitä on tuleva suuri kansa. Hän lainaa Jesajan kirjan kohtaa, jossa puhutaan Jumalan kansasta. Kansan näyttää olevan yhtä toivottomassa tilanteessa ja vailla tulevaisuutta kuin lapseton ja hyljeksitty nainen. Silti sillä on Jumalan lupaus ja siksi se tulee saamaan uuden kukoistuksen. Paavali näkee, että nämä Jumalan kansalle annetut lupaukset koskevat nyt niitä, jotka ovat ottaneet vastaan Jumalan Messiaan ja tulleet oikean Israelin kansalaisiksi. Heistä tulee suuri kansa, näyttivätpä he sitten nyt miten halveksituilta hyvänsä. Juuri siksi täytyy pysyä lujana eikä saa ryhtyä uudestaan kantamaan orjuuden iestä.

Omiin tekoihin luottaminen on Kristuksen hylkäämistä

5:2—6

Paavali tiivistää nyt edellä sanomansa. Hän tekee sen erittäin painokkaasti ja terävästi. Kun kyseessä on meidän oikeutemme olla Jumalan lapsia ja sen oikeuden perusta, niin edessämme on armoton joko - tai. Joko me saamme anteeksiantamuksen vain Kristuksen tähden, tai sitten me kelpaamme Jumalalle, koska elämme vanhurskaasti — ja silloin on voimassa vain laki ja koko laki. Ei voi rakentaa osaksi Kristuksen ja osaksi oman hyvän tahdon ja moraalisen vaelluksen varaan. Omien ansioiden esille tuominen merkitsee

Kristuksen viralta panemista, sitä, ettei hän enää saa kunniaa olla meidän ainoa Vapahtajamme. Paavali ei tietenkään hylkää hyviä tekoja. Ne ovat uskon seuraus. Jos usko Kristukseen on aito, niin se vaikuttaa rakkauden kautta. Mutta pelastuksen perustaksi eivät mitkään teot kelpaa. Me emme saa ruveta luottamaan niihin kysyessämme, olemmeko oikeita kristittyjä — emme edes niin erinomaisiin asioihin kuin hartaisiin rukouksiin, Jumalan valtakunnan työn hyväksi uhraamiseen, alkoholin väärinkäytöstä luopumiseen tai uhrautuvaan työhön seurakunnan ja kodin piirissä.

Varoitus ja vetoamus

5:7—12

Paavali havainnollistaa sanottavaansa nyt kuten usein muulloinkin urheilusta lainatulla kuvalla. Galatalaiset olivat “rientäneet kohti päämäärää” (Fil. 3:14), mutta nyt he olivat keskeyttäneet juoksun. Niin vakava asia on tekojen oppi. Voi tuntua siltä, ettei kyseessä ole muu kuin mitätön yksityiskohta kuten ympärileikkaus. Mutta jos yksityiskohdasta tehdään pelastuksen perusta, niin jokainen pikkuseikka on yhtä tuhoisan vaarallinen.

Paavali muistuttaa, kuinka vähän hapatusta tarvitaan koko taikinan nostattamiseen (hän näyttää siteeraavan sananlaskua). Sitten hän vaihtaa sävyä ja kysyy, voiko galatalaisten laita sittenkään olla niin huonosti. “Herrassa” — ts. siksi, että heidät kaikki on liitetty Kristukseen — hän rohkenee toivoa, että galatalaiset kuitenkin tietävät, minkä varaan he uskonsa perustavat. He ovat vain joutuneet eksytetyiksi.

Paavali muistuttaa, kuinka vaarallista on johdattaa ihmisiä harhaan, kun kyseessä on pelastuksen perusta. Karkeaa kieltä käyttäen hän sanoo, että ne, jotka pitävät ympärileikkausta niin tärkeänä, saivat kernaasti ympärileikata itsensä vaikka ”silpomiseen”, ts. kastraatioon asti. Antiikin aikana oli pakanapappeja jotka tekivät niin — myös Galatiassa. Mutta Israelissa ei kukaan sellainen kelvannut papiksi. Paavalin sanoihin sisältyy ajatus, että eksyttäjien sopisi hyvin osoittaa ulkonaisestikin, kuinka kelvottomia he ovat hengellisiksi johtajiksi. Samalla hän muistuttaa, ettei hän suinkaan julista evankelista vapautta tullakseen suosituksi. Hän saisi olla paljon paremmassa rauhassa, jos hän pitäisi yhtä lain saarnaajien kanssa. Nyt häntä vainotaan, ja se todistaa omalla tavallaan, että hän on evankeliumin puolella.

Hengen ja lihan taistelu

5:13—18

Kirjeen loppuosan Paavali omistaa saman asian toisen puolen käsittelylle. Hän on selvittänyt, että pelastuksen perustana on Kristus eikä se, mitä me teemme. Nyt hän käy osoittamaan, että teoilla on silti oma itsestään selvä paikkansa kristityn elämässä. Jos olemme saaneet elämän uskomalla Kristukseen, niin hyvät teot ovat johdonmukainen seuraus siitä. Sekä usko että teot ovat Hengen työtä.

Tämä merkitsee, että me olemme vapaita lain orjuudesta ja autuuden ansaitsemisen pakosta. Mutta palveluksesta me emme ole vapaita. Uusi elämämme anteeksiantamuksen varassa merkitsee näet, että Kristus on meidän Herramme, jota me tahdomme mielellämme palvella.

Ongelmana on, että meissä yhä vaikuttaa vastaan hangoitteleva voima. Se on meidän luonnollinen, synnynnäinen oman hyödyn tavoittelumme. Paavali käyttää tässä jälleen sanaa "liha". Sana voi, kuten olemme todenneet, joskus merkitä Jumalan luomaa ruumista (siis sellaista, mikä on hyvää), mutta usein se tarkoittaa sellaista, mitä Jumala ei ole luonut: meidän pahaa tahtoamme, luontaista jumalanvastaisuuttamme. Sen ominaisuuden on meihin istuttanut Jumalan vihollinen, saatana.

Tämä synnynnäinen itsekkyyks on edelleen olemassa myös kristityssä, joka on tullut Jumalan lapseksi Kristukseen uskomalla. Sitä voidaan siksi sanoa "vanhaksi ihmiseksi". Toisinaan sitä sanotaan perisyntiseksi (millä tarkoitetaan meidän olemuksemme perittyä turmeltuneisuutta) tai synninturmelukseksi. Käsitettä voi selventää puhumalla itsekkyydestä, minäkeskeisyydestä tai oman hyödyn tavoittelusta, mutta nuo sanat ilmaisevat vain osittain, mistä on kysymys. Puhumme sen vuoksi jatkossakin "lihasta" niissä kohdissa, joissa alkuteksti käyttää sitä sanaa puheena olevassa merkityksessä.

Totuus on siis, että kristityssä vaikuttaa kaksi voimaa: Henki ja liha. Ne ovat jatkuvasti sodassa toisiaan vastaan. Siksi on aina olemassa ja toiminnassa voima, joka yrittää estää meitä toteuttamasta päätöksiämme. Jos tahdomme palvella Kristusta, niin liha pyrkii estämään meitä siitä. Jos taas noudatamme lihan ehdotusta, niin Henki sanoo "ei". Tässä sodassa me olemme asettuneet Hengen puolelle. Liha on ristiinnaulittu. Siltä on riistetty liikkumisen vapaus (mikä ei estä sitä yrittämästä esittää omia ehdotuksiaan ja ajaa niitä lävitse).

On kysymys kahdesta keskenään vastakohtaisesta elämänohjelmasta. Toinen on Hengen ohjelma, jonka mukaan meidän tulee palvella ja rakastaa toisiamme. Toinen on lihan ohjelma, johon kuuluu itsensä korostaminen ja esille tuominen. Se johtaa siihen, että me "puremme ja syömme toisiamme". Siksi meidän on aina vaellettava Hengessä ja oltava hänen johdatettavinaan. Näin tapahtuu, kun me rakastamme Kristusta, pysymme hänen luonaan, kuuntelemme häntä, puhumme hänen kanssaan ja elämme hänen kasvojensa edessä. Silloin me emme noudata lihan ehdotuksia. Me emme silloin myöskään enää ole lain alla, vaan armon alla, osallisina jatkuvasta anteeksiantamuksesta. Anteeksiantamus kattaa myös meissä olevan ja meitä jatkuvasti rikkomuksiin ja laiminlyönteihin houkuttelevan vihamielisyyden Jumalaa kohtaan.

Lihan teot ja Hengen hedelmä

5:19—24

Kun Paavali luettelee "lihan" tekoja, niin voimme helposti huomata, kuinka väärä se tavallinen käsitys on, jonka mukaan "liha" tarkoittaa ruumista ja sen tarpeita, ehkä ennen kaikkea sukupuoliviettä. "Liha" ei ole ruumis, vaan Jumalaa vastustava, itsekäs tahto. Se voi tosin ilmetä haureutena ja paheellisuutena, juoppoutena ja orgioina. Paavali mainitsee

tällaisiakin asioita, mutta ne muodostavat vain kolmanneksen hänen luettelemistaan esimerkeistä. Muut ovat suuressa määrin tekemisissä sielunelämän, älyn, jopa uskonnon kanssa. Lihan tekoihin kuuluu myös väärä jumalanpalvelus ja kaikenlainen noituus. Niihin kuuluvat kaikki arkiset itsekeskeisyyden ja riidanhalun ilmaukset samoin kuin sosiaalisella alueella halu muodostaa ryhmiä ja kuppikuntia, jotka ajavat oman joukon etuja toisten kustannuksella.

Sitä, mitä Henki saa aikaan, Paavali sanoo ”hedelmäksi”. Me olemme Kristus-viinipuun oksia. Siksi meidän elämässämme vaikuttaa uusi voima. Ei ole kysymys inhimillisestä kunnianhimosta tai omista suorituksista. Kun me olemme ”Kristuksessa” ja elämme hänen yhteydessään, niin alkaa tapahtua kasvua. Ensimmäiseksi Paavali mainitsee rakkauden ja seuraavina ilon ja rauhan. Tämä ei ole sattuma. Rakkaus on juuri se, mikä kantaa kaikkea muuta ja antaa sille leimansa.

Ilo ja rauha kuuluvat myös perustekijöihin. Ne eivät ole vain tunteita eivätkä perustu siihen, että kaikki sujuu meidän toivomallamme tavalla. Ne voivat olla olemassa myös silloin, kun me joudumme onnettomuuksiin tai vainoihin. Me olemme kuitenkin Jumalan lapsia. Kaikki muut hedelmät — kyseessä on tietenkin vain joukko esimerkkejä eikä mikään järjestelmällinen luettelo — voisivat olla kuvausta Jeesuksesta itsestään. Hänestä lähtevä elämä tekee hänen kaltaiseksi. Tässä ei ole kysymys meidän omista ”hyveistämme” tai ”ominaisuksistamme”, vaan Kristuksen antamista lahjoista. Ne ovat kaikki tyypillisiä Jumalan valtakunnalle, jossa me olemme saaneet kaiken anteeksi ja jossa meillä ei enää ole tarvetta korostaa omaa itseämme.

”Sellaista vastaan ei ole laki”, Paavali sanoo antaen näin ymmärtää, ettei laki saa tuota hyvää aikaan. Laki voi kieltää pahan ja pitää sitä kurissa, mutta todellisen hyvän synnyttämiseen se ei pysty. Siihen pystyy vain Pyhä Henki.

Kehotuksia

5:25—6:10

Paavali ryhtyy nyt antamaan kirjeensä vastaanottajille kehotuksia. Tapansa mukaan hän tekee sen vasta kun on perusteellisesti selvittänyt, että kaikki kristillinen elämä voi kasvaa vain elämänyhteydestä Kristukseen. Muuten kehotukset johtavat pelkkään moralismiin. Kun Paavali tässä antaa galatalaisille kehotuksia, niin ne eivät olekaan mikään tyhjentävä selvitys siitä, miten eri tilanteissa on meneteltävä (siis sitä, mitä sanotaan ”kasuistiikaksi”). Vaan ne ovat erillisiä, näennäisesti keskinäistä yhteyttä vailla olevia neuvoja ja ohjeita, jotka varmaankin monessa tapauksessa pohjautuvat siihen Galatian seurakuntien olojen tuntemukseen mikä Paavalilla on.

Ensin hän lausuu perussäännön, jonka lähtökohtana on se, mitä hän on edellä sanonut: Meillä on Pyhän Hengen kautta saatu elämä, olemme uudestisyntyneet kasteessa. Niinpä meidän on nyt oltava Hengen johdatettavina ja ”vaeltettava Hengessä”. ”Vaeltaminen” on Raamatun käyttämä sana, joka tarkoittaa käyttäytymistä, elämäntapaa, tapaa tehdä elämän matkaa. Hengessä vaeltaminen on Hengen hedelmien kantamista — niiden, joista Paavali on vastikään maininnut esimerkkejä. Nyt ne tulevat uudelleen esille. Kristittyjen ei sovi olla ”turhan kunnian pyytäjiä”, itsekeskeisiä, itserakkaita, kunnian ja vallanhimoisia.

Sellainen johtaa vain siihen, että he ärsyttävät toisiaan — arvosteluun ja “suorien sanojen” lausumiseen — ja tulevat kateellisiksi. Paavali tietää kyllä, että sellaista tapahtuu. Mutta — hän sanoo — vaikka te saisitte jonkun kiinni itse teosta, syyllistymästä sellaiseen, mikä on selvästi väärin, niin teidän on opastettava häntä oikeaan “sävyisyyden hengessä” eli kaikessa ystävyydessä. Siihen kristittyjen pitää pystyä, koska heillä on Pyhä Henki.

Mutta koska heissä on myös vanha ihminen tallella, niin heidän on oltava varuillaan myös kehottamisessaan ja ojentamisessaan. Juuri tässä yhteydessä — kun on kysymys hairahtuneiden veljien hoivaamisesta — Paavali sanoo tunnetut sanansa: “Kantakaa toistenne kuormia”. Se on Kristuksen lain, rakkauden lain, täyttämistä. Mutta juuri silloin, kun meillä on tilaisuus auttaa toisia, meidän on kovin helppo luulla itse olevamme jotakin. Se on itsensä pettämistä. Meidän on lakattava vertaamasta itseämme toisiin. Meidän pitää tutkia vain omia tekojamme. Sen tutkimisen tulos on kaikesti useimmiten synnintunnustus, mutta joskus myös kiitos, se “kerskaus”, josta Paavali joskus puhuu ja johon meillä on oikeus — iloinen ylpeys Kristuksesta ja siitä, mitä hän saa aikaan meidänkin elämässämme. Mutta tätä ei saa verrata siihen, mitä toiset ovat saaneet tai tehneet. Mahdollisen “kerskauksen” saa osoittaa rukouksena ja kiitoksena Kristukselle.

Lopulta jokainen on yksin hänen edessään, myös oman kuormansa kanssa. Meidän on kannettava toistemme kuormia, huolia ja heikkouksia, mutta syntitaakka on jokaisen oma. Se ei ole jaettavissa. Sen voi vain Kristus ottaa pois. Paavali päättää kehotuksensa vakavaan neuvoon, että kristittyjen tulee vaelttaa Hengessä ja asettua taistelussa Hengen puolelle lihaa vastaan.

Paavalin omakätiset loppusanat

6:11—18

Tähän asti Paavali on sanellut. Nyt hän tarttuu kynään itse ja kirjoittaa suurin kirjaimin (samaan tapaan kuin me alleviivaamme). Hän esittää vielä kerran kirjeensä pääajatuksen yhteenvedon. Ympärileikkauksen vaatimus on sen kieltämistä, mitä tapahtui ristillä. Se on väärää hengellisyyttä joka itse asiassa merkitsee vanhan ihmisen päästämistä esiin itseään korostamaan. Risti on Paavalille ratkaiseva tekijä. Siinä tuomittiin kaikki se, mitä maailma ja vanha ihminen tavoittelevat — myös halu olla jotakin uskontonsa ansiosta ja saada itse aikaan sellaista, millä on arvo Jumalan silmissä. Tässä ei ympärileikkaus tai ympärileikkaamattomuus merkitse mitään. Kaikki riippuu siitä, olemmeko me osallisia Kristuksesta ja hänen elämästään, eli onko meistä tullut “uusi luomus”. Usko Kristukseen, ei ”itsepelastusta” — se on pääperiaate. Ja niin Paavali lopettaa toivottamalla siunausta niille, jotka noudattavat tätä pääperiaatetta. ”Jumalan Israelille”, oikealle Israelille, Jumalan omaisuuskansalle, joka on Kristuksen Kirkko.

Paavali liittää kirjeeseensä vielä jälkikirjoituksen, asian, jonka hän on tahtonut sanoa, mutta jonka hän muistaa vasta nyt. Hän vetoaa galatalaisiin, etteivät nämä aiheuttaisi hänelle enää lisää huolia. Hänellä on “Jeesuksen arvet” ruumiissaan. Hän ajattelee kaikkia arpiaan, jotka muistuttavat siitä, kuinka hän on viisi kertaa saanut kärsiä ankarimman ruoskimisrangaistuksen, minkä juutalaiset voivat tuomita annettavaksi — ”neljäkymmentä lyöntiä, yhtä vaille”. Lystrassa häntä oli kivetetty ja jätetty maahan

makaamaan kuolleeksi luultuna. Kolmesti hän oli saanut raippoja, luultavasti roomalaisilta julmien kuulustelujen aikana. Hänen on täytynyt olla yltä päältä arpien vallassa. Ja se juuri on hänen valtakirjansa. Se on seuraus siitä, että hän on todella ollut Herralleen uskollinen ja on kuuntelemisen arvoinen.